

3.72
ACC. NR. 28218

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J.C.

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken:..... Berättat av:.....

Uppteckningsår:..... Född år i

Uppteckningen rör

Lindström kom ifrån Ryssland, då vet man, men om han va född där eller va folk då egentligen va, då vet ingen. Men då kan va dässamma, för då va en bra karl i alla fall.

Sista gången jag talte ve'n va på Värnamo torg på 1868, men han levde flera år efter. Far kände honom, förståss.

Då va en mycket snäller karl ve sina underlydande, ella va' då inte värt di låg å sove, när då skulle va arbets-tid. Å så va då då, att han undervisa' sina godsare, hur di skulle bruka jorden. Å många å dom ble rika, å köpte se' egna hemman, men då va ju inte redigt alla, som kom så långt. Så di hade ju själva nytta å att di fick lära se' arbeta. Å där va en torpare, ja han va t.o.m. lite släkt te me', för min hustru

Lindström på

Ed.

2848

va kusin te'n, som hade 10 barn. Å di finge, utom va di finge,
när han va dö, 10000 daler (ungefär=1700kr.) var, när di gif-
te se' å flytta från föräldrahemmet, förutom boställe å dä,
som kunde va mä där, å dä va inte lite, såsom mä kopparbunkar,
kittlar, sängkläder å bolstrar å så där. Så han va inte klener
men dä förstäs den likaste, å dom, dä va dä nog,
den torparn. Så di redde se' nog, di dare torparna.

Han hade inte mer än två pojkar, men åtta flickor, så
han fick många mågar, å di så' rätt bra ut, så dä hade mest
passat me' en å dom, men jag ble inte tereds å anmäla me'. Di
gifte se' me' officerare, många å dom. En va gift me' kapten
Lilliecreutz å en me' major Mannerstedt. Men dä ä då fel, jag
kommer ihåg mer än di bägge bestämt, så dä ä inte värt jag näm-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2848

ner om fler, för då går då väl på sne'. Å så för vart barn då kom te, så anla' han ett torp på skogen, å den va inte liten, den va väl över en mil lång. Mest va då ekar å granar, å di så stora, så dithöggner en ek, som va 15 kvarter tvärt igenom stubben, så då va väl den största här va i Småland. Å torpen skulle han alltid ge namn efter barnet, t.ex. Fransenborg, Elieberg, Kristinelund å Charlottenlund, ja, jag har kunnat allihop förut, men jag har glömt dom.

Men han ville inte ligga på körgårn, när han va dö, så han hade tatt dit prästen å han hade invigt en jordbit i närheten av gården, så där ligger vä han å hans hustru å en del av flickerna begravna. Han va rädd, att bönderna skulle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2848

komma å pissa på'n, om han låg på körgårn, sa' han, men dä va
väl bara på gyckel, antar jag.

Ja, si nu va dä dä, att dä va så fet jord på Ed, å sär-
skilt me' bete åt kreaturen va dä utmärkt. Där va fetare på
skogen, än om di släppt dom på klövervallar här.

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken:..... Berättat av:.....

Uppteckningsår:..... Född år i

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jic

Uppteckningen rör

Ja, dä hände härnere på Hjälmsänga i Rydaholm, å est
dä ä sant, så ä dä då inte så rolit, men dä ä dä väl inte.
Di talte inte om va' frun hette, ella va dä en å di gamleste,
som vatt där på garn. I alla fall va dä ett fruntimmer, som
va mest så ogudaktig hon kunde va, i alla hänseenden, men dä
kunde ingen hjälpa, ho fick lov å va som ho va.

Så va dä en gång på efterhösten, dä snöslaskade å
blåste å va sánt vä'r, så dä va inte möjelit. Men dä kunde
inte hjälpas, ho skulle ut, å skulle ha sin kammarpiga mä
se, å hon bara befallde drängen att köra fram mä vagnen.

"Vart ska vi hän?" frågade drängen.

"Kör ut te vägen, sen får dä gå vart dä vill!" sa hon.

Den ogudaktiga
frun, som för-
svann.

Å då gick dä så länge, tills di kom te ett ställe, där dä va en stor å fin bygning. Där ste' frun å, å gick in å lämna drängen å kammarpigan ute i vagnen. Men så hördes ho inte å te komma tebaka.

Å då gick drängen in för å si vart frun to vägen. Men där va kommet andra oppassare mä henne. Dä va en som sto å kammade håret på henne.

Å sen, när di fätt na i ordning mä dä, så öppna di en lucka i golvet, å där skuffa di ner henne. Å då skulle drängen springa fram å nappa tag i henne, men då kom där bara en gnista å gick tvärt igenom handen på'n. Å då gick drängen ut å vände hästarna å körde iväg, men han hade blitt, så han visste inte var han körde. Hästarna brydde han se' inte om, utan di fick gå vägen själva. Inte förrän han kom fram te Hjälmsänga, visste han te se' igen. - Sen gifte se' drängen å pi'an å fick en gård som hörde te Hjälmsänga, men frun kom aldrig tebaks mer.

2848

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J.R.

Uppteckningen rör

De' va en soldat i Skaftarp, som hette Björk. Ja,
han hade tatt avskedden 16, 17 år, innan jag skrevs in,
men han levde i alla fall länge som avskedad, så han va
inne i vårt hus ofta, å jag va i hans tjoptals gånger.

Han hade en far, å de' va väl inte så konstigt att han ha-
de en far, som bodde i Rydaholm. Björk ville bra gärna lä-
sa i böcker, å Björkens far va också mycket angelägen me'
å läsa i böcker å bra ofta va han hos prästen å talte me'
honom. Jag vet inte bestämt, vilken präst de' kunde va.

Om de' inte va Stark, för han va inte redi't så dummer,
så de' va nog prosten Stark. Å då hade han en gång, talte

Präst, som kunde
se, vart själen
kommer.

Björken om, sagt te prästen: "Jag har hört nöen säga, att
prästerna kan säga, var själen hamnar, när di läsa för dem
ve graven." "Å", sa prästen, "jag vet inte." Men då va de'
en som skulle begravas om söndan. A så sa han: "När jag har
jordkastat liket å läset, så sätter jag armbågen i si'an.
Ställ dej då så vuret, att du kan se genom armbågen å ner
i graven, så får du se va' du tycker!" Å då ställde sej
prästen så nära graven, kan veta, för han visste ju va'
han lovat. Å Björkens far tittade genom armbågen, men va'
han så', de' talte han aldrig om. Men aldrig titta' han i
graven mer. Så att de' hände så!

2848

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken:..... Berättat av:.....

Uppteckningsår:..... Född år:..... i:.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J:e / J:m.

Uppteckningen rör:

Det var en präst i Rydaholm, som hette Granstrand.

Han tog bort en krog i Nerled. Sen blev han vald te Gällaryd, och där tog han bort en lönnkrog, som både prästen å länsman försökt me' utan att ha lyckats. Granstrand körde dit, klädd som knalle eller handelsresande jag vill säj, å han å skjutsbonden hade förut kommit överens om, vad de skulle säja, å hur de skulle göra. Prästen skickade in skjutsbonden för te fråga, om de fick köpa lite kaffe, å dä fick di lönfte te. Så sa prästen: "Nej, jag rår inte mä detta kaffet, är de' slut i vår flaska?" (De hade inga flaskor me' se', kan veta) "Ja, de' vet du väl", sa skjutsbonden (de hade kommit överens om, att han

När prästen
Granstrand tog
bort en lönnkrog
i Gällaryd.

2848

skulle dua prästen). Sen sa han till värdens: "De' ä väl inte möjligt, att I kunde ha ett halvstop brännvin å lämna oss i tysthet. Vi ha långt hem, å för min del ä de' inte så falit, men kamraten min rår inte me' se'." "Ja, i tysthet ä de' väl inte omöjligt", sa värdens, å rackarn i me' va inte de så slängda, att han gick efter ett halvstop brännvin åt dom, å prästen tog upp å betala'.

När de' så gått nära dar, kom de igen, men då sa prästen, vem han va. "För att de' ska bli lugnt, ska jag inte göra nåt åt'et, om du bestämt lovar me' att inte sälja ett kvarter, ja, inte så mycket som en droppe mer. Jag har sport, att detta är ett dåligt ställe, å får jag

2848

höra om några vidare affärer, ska jag sätta dej inom hank

å stör." Å min sjätten, var han inte karl te få'n te låta
bli.

Jil.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

De' va en, som hette Sjö, å en annan di kalla för Plit. Å di stal, di där kanalja, va' som helst, å så hade di de där tjylland bönnera i Käxås te gömma åt se'. Di hade va' t på Höga kull å ända nere ve Ivars å t.o.m. i Rydaholms kyrka. På 1854 höll di på länge å processa. De' va 54 som far va på Gottland, för di va rädda för ryssen. De' va en pi'a från Ivars, som va å vittna, för di hade vatt nåt där hon tjäna mä. ska/ Hon va t.o.m. sväger me Sjö. Å hon va så uppe i'at, att hon skulle te Växjö å vittna. Men hon hade inte mycke' te säga, å jag tror inte hon dålde nåt, för hon va andligt sinnad.

De dagades upp på så vis, att de' va en som hette Gustaf å bodde i Groparne i Käxås, å va en te gömma. Å då

Tjuvband.

2848

kom Sjö te honom nönna dar före jul å ba honom hjälpa se' me' lite spannmål te jul. "Nehä", sa Gustaf, "du stjäl för dåligt." Å när de' inte sto' te, skulle Sjö gå hem. Men då skulle Gustaf köra ut Sjö. "Gå ut bara!" skrek han. Ja, Sjö han gick ut, å Gustaf följde mä. Hade han bara blitt inne, hade de' nog gått bra, men han skulle mä, å han bara skällde på Sjö. Han va ju fuller Gustaf, de' va klart de'. Då när di kommit ut, sto där en nygjorder raka. Å då ble Sjö så befängda ärger å nappa te se' rakan å dängde te Gustaf i skallen, så han damp te backen som en sten. Han låg ett par dagar, men så dog han. Sjö ble häktad för dråp, å då dagade han upp hela tjyllandet å vilka som va't behjäl peliga te å gömma. Å Plit ble häktad å en som di kalla för Pelle

2848

here. Men Plit fick komma hem en enda gång, för han hade sagt:
"Där å där uppe i skogen under en stor sten ha vi lirkar å nyck-
lar." Å där hade di ett helt knippe, som di hitta'. Där va en
sme', som hette Sjödal, å som va slängder på te göra låsar. Han
hade gjort många låsar te bönnerna. Sen gjorde han nycklar te
domvi tjyvbandet, så han va lite tjyvstryker den mä. 10 års
häkte fick Sjö, så de' va en gammal avskedad soldat, som gjorde
hans hustru me' barn, under tiden han va i fängelse. Men till
all lycka dog käringa innan Sjö kom ut. - De' va en bonne, som
blivit kallad te tinget i Växjö. Anders Jaenssen hette han. Å när
han vatt på tinget, sa di te honom, när han kom hém: "Jaså, du
lyckades, så att du fick komma hem." "Ja, de' förstäs. Di ska få
häkta bå hänsman å prästen, innan jag blir häktad." Så när de'

2848

va nästa ting, sa häradssdomaren: "Anders Jaenssen stiger i häkte." "Häkte, va' ä de' för slan", sa Anders. Då kom de' en häradstjänare å tog honom. "Kom mä, gubbe lilla, så ska du nog få veta va' de' ä för slan!" - Gustava hustru, ho va me' barn, å ho ble häktad, å låg på häktet länge. Men när hon då ble barnsjuk, fick di lov å ta utr na, så hon ble behandlad ordentligt. Sen ble hon å me' barnet, när hon skulle in i häktet igen. Di va så rädda för å säga, att di vatt i Rydaholm, å stulit, för då hade di skickat dom te Jönköping, å de' va di rädda för. Hon va en farligt illaker kona, Gustavs käring. Å då hon inför rätta i Värnamo. Lindström, rättaren på Tagel, va ombud för Tagel. Di hade stulet så mycke' på Tagel, så baron hade ombud vi varje ting.

2848

Då sa häradssdomarn te Lindström: "Jag vill tala me' Lindström särskilt!" Å då när di kom enskilt, frågade häradssdomarn: "Hur ska vi göra me' henne?" "Jag tror de' ä bäst å frigiva henne", sa Lindström, "Att hon ä saker, å vet om de', de' ä klart, men hon sär inget, å man kommer ingen vart må na." Ja, hon ble frigiven, å fick anta sitt barn själv. - Ja, di hade hållit på i många år å stulit. I Rydaholm hade di vatt vi kyrkan å tatt ut ett vinankare. Di hade ta't dän ett fenster strax intill tornet, å så hade di gått in där å ta't ut vinankaret. Å sen hade di borrat dän låset i sakristian me' en navare. Di ville ta kyrksilvret, kan en förstå. Men så kom där nåen å gick förbi kyrkan. Å då fick han se, att de' lyste lite svagt innanför fenstret. Men han tordes inte gå fram te kyrkan, inte. Han gick te Kyrkeryd

2848

i stället, å där va ett par drängar, som gick me' honom te kyrkan. Men när di kom in i kyrkan va tjuvarna veck, men vinankaret hade di måst lämna efter se'. Drängarna hade inte varit nog tysta, när di kom, så di hade hört dom. - Di hade vatt nere hos Ivars en gång, men där lyckades de' inte för dom. De' va i början på våren. Drängen kom alldeles på dom. Han hade vatt ute, kanske hos flickan. Å di dängde te å springa, när di stötte på drängen. Di skulle då över en stengärsgård, å då va de' en som tappa sin hatt, så han fick då gå hattalöser hem. Å de' enda drängen fick fatt på, de' va en gammal léer ullhatt. Men di hade inte hunnit stjäla nåt.

J. M.

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken:..... Berättat av:.....

Uppteckningsår:..... Född år i

Uppteckningen rör

De' va en kanalje, en riktig klippare, som hette Johan, men de kallade honom för Jaen. Han va hemma i Slätthög. Han hade gått ut åt en storskog nästäs å vänt te, så han kunde koka. Då va de' inget vidare än att fiskalen fick vetat. "Jag ska gå dit i tysthet, han ska få ge mej en 50-krona", tänkte länsmannen. Jaen satt i sina af-färer, när fiskalen kom. "Bevara mej väl, kommer fiskalen hit?" sa han. "Jaså, sitter du här å bränner?" sär fiskalen. Å de' va ju inte gott för Jaen att neka. Men fiskalen nämnde sina 50 kr. å di kom överens. "Men då får jag be kommissarien sitta å ^{efters}tittat medans jag springer hem efter pengar." sa Jaen. Å Jaen sprang hem, men va efter ett

Lönnbränning.

par karlar i stället för pengar. Å så gick de te skogen.

"Va i attan sitter kommissarien å brähner, å t.o.m. på mina
äger!" säger Jaen. "De ä väl ditt", sär länsmannen. "Nej, de
kan jag väl aldrig tro", sa Jaen. Nu hade han ju fiskalen
på sina fem fingrar, kan veta, å kunde göra upp'et, som
han ville. Ja, han va inte nimmer, den där Jaen. Men han
va också lite lagkarl.

2848

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Landskap: *Upptecknat av:*
Härad: *Adress:*
Socken: *Berättat av:*
Uppteckningsår: *Född år* i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J.E.

Uppteckningen rör

Mia på Tornbygget, vid Föreberg i Slätthög, mente
di på, att hon hade bägge delarna, d.v.s. att hon va bå karl å
fruntimmer. "Tvättuggla" kalla' di't på redig bondska. Men då va
då ingen sanning, att hon va "tvättuggla", annars ska då ju fin-
nas en å annan, som ä så beskaffad. Men hoeva grover i bå kropp
å ansikte, men så' inte så illa ut, när hon ble klädd. Å hade hon
kommit in här å vatt ärger å inte velat att vi skulle va här, så
hade hon slängt ut oss allihop. Å brännvin to' hon hem å söp som
en karl. En gång kom ho ut på en åker, där då va nära styckna å
slådde, å di gyckla' mä na, å mente på, att hon va "tvättuggla".
Då ble ho ärger å to' å härvade upp kjola, å då finge di si, hur

"Tvättuggla".

(hermafrodit)

gick hem om kvällen, elle brukar' di ligga där ute i laerna om
nätterna. Å hur då va, han nekade, men då sto inte te, han fick
betala hästen. Så va då en som hette Johan Johansson i Ivars, han
to å ödde den stackars hästen. Å då va då nära stycken som to re-
de på köttet å åt opp. Dä skänktes bort, så di to inte betalt
för då. Å då va ju gott kött, då va klart då, för då va en unger
häst, han va väl bara en 3,4 år. Men kära hjärtanes, då ble sånt
pratande om den där hästen. Dä kom en käring te vårt, te Jägare-
udden, nån dag strax efter. "Ja, vilket ett spektakel då va mä
den där hästen", jämrade hon se', "att di bara våga å slakta'n å
till å mä att di to' å åt av köttet. Dä ä så en knappt tör å gå
förbi Ivars nu." Hon gav se' rent över för hästen. "Å, då ä väl
inte så farligt", menade far på. "Jo, bevara oss väl", sa hon.

Dä va då första, jag hörde talas om. Ja, om då kan va
cirka ve nået över 70 år sen. Ella va då bäst å låta bli å slakta
hästar. Å lika voret va då mä hundar å katter, å då va nästan vär-
re ändå mä dom, men då va många, som inte brydde se' om sånt där
prat, utan di ödde å dom ändå.

2848

LUNDs UNIVERSITET
SÖDRA LIBRARIET

hon hade då, kan veta, att hon va fruntimmer redigt. Men obehagligt stark va hon. Ungdomen brukade samlas hos henn^y å roase', å då kunde då ju hända, att då ble gräl många gånger. En gång ble di osams å ville inte sätta henne å låta bli å gräla. Då to' hon å dängde ut dom. - Ja, här är väl en 20 år sen hon dog, Maria Andersson, som hon hette. Å jag kände na väl, å prata mä na rätt många gånger. Hon va aldrig gift, å handla lite med suler, som hon sålde. Hon tog hem dem från en garvare i Värnamo. Så var då en gång på Fältinga marknad. Den hölls, å hålls än, dan efter Moheda marken. Fältinge marken hålls vid Agnarydssjön, å då har vatt ett tehåll där dan efter åtminstone i 100 år. Å där är så mycke folk! Å då i anseende te att hon va bekanter te en garvare, som va där, skulle hon hjälpa honom å sälja. Å då passa' han på å tog på na. Då va då, att hon sträckte ut armen å strökt te'n, så han stöp i backen. "Tar du på meg", sa hon, "skäms du inte!" För hon va inte sän, så då gick å slinka mä na.

2848

LEJONSGÅRDENS
UNIVERSITETSKBOKHANDEL

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

P:a J:l

2848

Ta reda på
tjuvar.

Ja, det va den gången, jag ble å me' lite över 50 kr. inne i huset. Då sa ställmakarns på Tagel far te me, hur jag skulle vända me' te. Han hette Johannes. "Du ska gå te körgårn", sa Johannes, "å låna dej ett ben, å det ska du binda fast redigt i en bäck, som rinner åt norr, så ska inte tjuven få nån ro, förrän han burit hem det." Men det gjorde jag då inte.

Anders i Bunjarp kallades med öknamnet Knallen.
Å de fick han på så sätt att han fick en flicka lite vören
å fick lov att gifta sej me henne. Men han skyllde ifrån
sej å sa: "Det har inte jag gjort. Det är di där tjylland knal-
larna som gjortde'." Så började di kalla'n Knallen å de
fick han sen heta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

G. L.

2848

Hur Knallen
fick sitt
öknamn,

Landskap: *Söder Söderland*

Härad: *A 116*

Socken: *Mistelås*

Uppteckningsår: *1920*

Upptecknat av: *Karlsson*

Adress: *P.G. Gottschee*

Berättat av: *P.G. Gottschee*

Född år 1841 i *Rydsholm*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H:a

Uppteckningen rör

Dä va en gång en bonne, som skulle gå åt skogen. Å då skulle han lägga se' å vila se', innan han börja' arbeta. Å då kom då en orm å knöt se' om halsen på'n, å då va inte så finer halsduk, kan veta. Men så i samma tag kom räven, å så sa räven te bonnen å ormen:

"Du sätter de' på den stubben, å du på den, å jag sätter me' på denna, så ska vi sätta oss lite å grunna grep. Men nu är då rätten", sa räven, "att bonden tar te käppen, när han fätt ormen på stubben."

Ja, då slo' bonnen te ormen, å sen skildes di åt.

Nåra dar efter gick bonnen å årde på åkern. Å då kom räven.

Sagan om bonden,
räven och örmen.

"Nu får du lov å hjälpa me'", sa han te bonnen.
- 96 -

A då hade han två hundar efter se', så dä va bråttom.

2848

Då la se' räven i en får, å bonnen mylla ner honom där.

"Men jag vill ha ena ögat oppe te se mä", sa räven.

"Ja, dä kan du väl få", sa bonnen.

Men rätt som dä va kom jägarna å hunna å frågte, om han
sett te nån räv. Men då va bonnen ett stycke från räven.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Nehej", sa han.

Men så vinka' han åt det håll räven va, men dä lyckades för
räven, att di inte försto' bonnens pekningar, utan di dro' å.

Då steg räven opp, när skytta' va gåena.

"Ja, nu får du ha tack, för du hjalp me'", sa han, "men dä ä
så mycke så jag ser, att alla bönner har di en nick i armen."

A så gick han.

Jag undrar, om dä inte va Skytta-Jösse här nere i Skaftarp,
som berätta' det för me'.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

H.R
2848

De' ä som pi'an sa om barntjynga: "De' känner jag
igen."

När höna har spekat (krafsat), så tittar hon efter
korn.

Har en fått oxen på knä, får en lov te slå ikull'en,
för annars kanske han stångas.

När då regnar välling, har den fattige bara en sked,
men när det regnar kål, då har han två. ("å, kan veta,
välling ska ju va lite förmer än kål".)

"Det går lätt", sa käringen å lusade särken.

Ordstäv och
talesätt.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jih

Uppteckningen rör

Skåningarna, di rimmade di mä, förstås. Då
kunde den ene säga te en annan:

Jag sitter jämte ett nöt
och äter viter gröt.

Då svarade den andre:

Jag sitter jämte ett få
och gör så mä.

Ja, de va t.o.m. en byggmästare i Bunjarp.

Di skulle ha gröt å rimmade då. Men han tog till ett nimt
rim:

Denna gröten är kokt i en gryta
och inte i en tunna.

Skär å den, så blir det två baljor!

Skriv endast på denna sida!

Grötrim.

2848

I bland kunde di säga:

Tack för goer gröt!

De' känns, att I inte haft långt te vatten.

De va en en gång, som rimmade på fläsket:

Detta fläsket är kokt i en gryta

Å inte i en spis.

I början var detta en gris.

En gång var det fruntimmer, som sa:

Denna gröten är kokter i en gryta

Å inte i en hink.

Det får ingen äta utan den som har skägg.

Å vi ha skägg, vi mä, fast det inte syns, lade hon till.

Å därför var hon berättigad att äta hon mä, mente hon på.

2848

Många gånger vart idet osämja. De va vid Kvänarp.
En soldat, som hette Gadd, satt borta vid själva dörren.
Vid gavelsfönstret satt en storbonde, en redig pratmakare.
Men de ä fel, jag kommer ihåg va han hette. Han blev ilsk
å nappade te sei en täljekniv (man hade på den tiden inga
knivar, utan till at skära maten användes karlarnas knivar)
å skulle slänga te soldaten. Men det tog honom inte, utan
gick vid sidan å tog i dörren. Soldaten nappade då te sei
grötfatet å slängde te bonnen, så det träffade honom rakt i
flinten å grötens blev hängande över huvet. (När grötens får
stå bildas de ju liksom skinn på den, så att den håller ihop)
Ja så berättade man åtminstone, om de sen va sant, vet jag
inte.

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken:..... Berättat av:.....

Uppteckningsår:..... Född år i

Uppteckningen rör

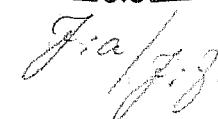
Fruntimmer, som var me barn, fick inte titta genom nyckelhålet, för då kunde barnet bli vindögt.

De fick inte heller se en yxa, som satt nerhuggen i en stubbe. Då blev barnet harmynt.

Jag har ogillat allt sånt här med lyten förr, men de gör jag knappt nu.

Ifall kvinnan fick se vådeld å tog sej på kroppen, fick barnet ett vådeldsmärke på samma ställe.

När jag bodde på Jägareudden, hände det en gång att de tog eld i sotet. Min hustru, Mari, var då med barn. De var när Kalle föddes. Mari blev lite rädder å tog sej i slagsidan.

Lyten.

Vindögdhet.

Harmunhet .

Vådeldsmärke.

2848

Å man icke han fick ett väellsmärke, pojken. De var märken
efter handen, själva spetsarna på ett par, tre fingrar.

Jag hade byggt vid Vägaholm å skulle ha murat, men där
fanns ingen murare. Jag ville ha en, som inte va för klabbeter.

Å jag hade talt ve en, som bodde i Moheda, men han kom inte.

Jag körde då däråt, men han va inte hemma just då, men
skulle snart komma hem. Men hans hustru, som var med barn,
träffade jag. Hon va grann å livader, en obegripligt trevlig
mänske, å jag disputerde me na en stund. När jag kom dit
nästa gång å träffade henne, va de överstået me leken, hon
hade "gjort Tysklandsresan". Men de va inte samma mänske som
förut å därför blev inte heller jag så fixen te prata, utan

Harmunthet

vi pratade ordentligt, utan gyckel. "Jag får väl lov å se
hur dan pojke moran burit te världen", sa jag. "Ja", sa hon,
"de ä lite lessamt me'n." Då va han harmynt, kan veta. Men
jag tröstade på henne: "Moran ska inte va lessen, de kan
doktorn hjälpa." "De va på Moheda märken (marknad)", sa hon,
"Kalle ledde en ko. Jag gick strax efter. 'Nu kan jag stå
här, om du vill gå å lyas efter tierna' sa jag. Sen kom han
tillbaks å sa te mej: 'Ja, nu kan du.' Å så tog han håll i re-
pet, såsom jag vände mej om å skulle gå, så stod där en gub-
be å han va så bestämt lika som pojken. Å det herrade te i me."
Men jag försökte trösta henne, så gott jag kunde.

2848

LUNDSS UNIVERSITETTS
FOLKLIVSINNESENARKIV

Landskap: *Upptecknat av:*

Härad: *Adress:*

Socken: *Berättat av*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jia

Uppteckningen rör

Här ä di, som blir välborna, kan en säga, i för-
är/
tid. Å de' många, som inte sätter i fråga, om di fördriver
fostret. Jösse i Söragårn i Skaftarp eller Skytta-Jösse tala
om för me' en gång, hur de' skulle kunna gå te, ehuruväl jag
va/
inte förveten på't. "Jo, de' växer här på backarna", sa Jösse,
"Å de' ä nästan den sämsta växt vi ha. Di ska ta å koka rötter-
na å dricka av spat. Men di får akta se', så di inte tar för
mycket, för då kanske livet spelar." Jag har sett växten många
gånger, de' ä såna där bräken, men aldrig att jag sagt te nån,
hur di skulle bära se' åt. Men de' kommer icke ifråga, man icke
de' hjälper.

Fördriwa foster

Ja, nu för ti'n ä de' inga flicker, som gifter se'

förrän di ä me' barn. Jaha, här i Rydaholm har di te å mä en
fond, som varje flicka, som går i vigsel å inte ~~ä gifte~~, får
50 kr. ur.

2848

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Jre
2848

De va så möet en kunde inbillा flickstackarna förr,
att di skulle göra. Många frågade mej, för de hade för sej,
att jag kunde sånt. Jag gycklade med dem å sa, att di skulle
klippa av skägg där och där å försöka få i karlen, som det
var frågan om. Men det hittade jag på självt. Ja, somliga blev
arga å somliga skrattade.

Men rackarn i mej, Sjökvist, bror min, fick ett par
vetebullar av ett fruntimmer en gång. Hon stoppade te honom
dem, när det var mörkt. Då de ble dager tittade han efter,
å va där inte ett par skäggstrån, så där krokota, i den ena
bullen

Tillvinna
sig kärlek.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

J:e / B:e

Uppteckningen rör

De va en gubbe i Voxtorp, som hette Israel. Han flyttade sedan till Kullen. Han hade en son, som jag kände obegripligt väl å som dog, när jag tjänat soldat åtminstone tio år. De va fasta å sanningenliga bäge två å inga slärvare.

De va nån, som sagt till Israel, att han skulle vara ti'andes å fastan'es hela julafton å så skulle han gå in i kammaren, när de började skymma, å den skulle han ha försej själv. På bordet skulle va två glas med vatten i. Di skulle läppja på glasen, både han å flickan, som kom å visade sej, men di fick inte prata sej emellan. Israel skulle göra

Ta reda på sin
tillkommande.

2848

som di sagt te hömen å på julaftonsmorgon gick han åt skogen
å högg ner en stor ek, å de hade han å göra med hela dagen
att hugga av den te kister. Först så spräckte han eken mitt
itu, å arbetade sen vidare, tills det blev tid att gå hem.
Han hade bestyrt om att det var eldat i kammaren då, när
han kom hem. Å så satt han där åväntade. Han skulle noga
titta efter, hur de va klädda flickorna, hade man sagt åt
honom. Han skulle titta både på flickorna å kläderna. Så kom
då en te honom i rummet å han betrakta' henne i alla ändar.
De tog också glasen å tappade på vattnet bå han å flickan.
Sen försvann hon men hon gick genom dörren redi't, så hon
försvann inte ögonblickligen. Men han tyckte inte rätt så
bra om na, å satt där en stund te, å minsann kom inte en te.

2848

Den tyckte han bra om. Men när hon gick ut, snubblade hon mot tröskeln, men inte så att hon trillade ikull. Sen blev han ensam en stund igen. Å misjätten kom den tredje då te honom. De' va då väl spektakel me alltihop, tänkte han.

Den tredje tyckte han inte heller bra om, men den mellersta tyckte han om så befängda bra så de va inte veti't. Jag får väl sitta lite te å vänta, få se om det kommer nån mer, tänkte han. Men det gjorde det inte. - Han blev sen gifter me alla tre. Med den första blev det inte mer än ett barn, Petter Israelsson, far te Johansson på Kullen. Hon dog sen å så hade han den, han tyckte så väl om. Han kände henne inte förut, utan det bar sej så, att han träffade henne. Men han grunnade möet på hur de var me snubblandet på trös-

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV /

2848

keln. Hon levde inte mer än 18 veckor å sen fick han håll
på den tredje å den hon levde å de blev några barn, en som
var husar, å så va de en bonde. Om de inte va 4 barn de ble
me de sista? Å de spörs om han inte blev änkommen nu mä,
men då var han gammal. - Samma klädsel, som de haft på sej
när de kom in te honom å visade sej i kammaren, hade de
när han första gången träffade dem. - De kan då knappt ingen
tro't, men nu då, i hänseende te, att de va så bastant
folk, så ä de nästan jag tror'et. Å att han exprä ljugde,
de tror jag inte.

Landskap: Sydsjölandet

Härad: Gästrikland

Socken: Mjäldrunga

Uppteckningsår: 1930

Upptecknat av: Katarina Larsson

Adress: ---

Berättat av: J. K. Skjöldebrand

Född år: --- i LUNDs UNIVERSITETs
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J:f.

Uppteckningen rör

Men te å ta barnunga, som har skärvan, när dä dä lik, dä har jag sett, men dä ä rätt länge sen, nu då, så jag va väl en 18 år. Ja-a, jag var så stor så jag bar liket mä.

Dä va härborta i Brennsvik, den första byggningen, när en kommer härifrån. Kan veta, di hadet ett par pallar, som di satte i kistan på, när di läste på garn. Å då skulle dä ställa se' en karlaperson på var sida om kistan å så skulle di fly barnet se' emellan runt omkring kistan tre gånger.

Ja, då ä dä så gott jag tar en skärvehistoria te. Dä va uppe i Håkaröje. Grenadjär Krantz hade en son, ja dä va den femte i ordningen, å han hade skärvan, å så illa så befängt

Bota skärvan.

Tre gånger
runt likkista.

Blod ur kri-
gares finger.

2848

så då va inte vetit. Å då va där en gammal krigare, som di kallte för Ackenamé'. Å han mente på, att han kunde bota skärvan, å då kunde han mä, förstås. Ella va han gammal då, han va väl mellan 70 å 80 år. Å han hade vatt mä i då hederliga slaget ve Leipzig. Karlstad jägare hade vatt mä som kanonbetäckning där, å Ackenamé va vi då regementet. Å då kommer Krantzta hustru ut te Jägareudden mä pojken, för han va där då. Å jag kommer så väl ihåg'et. Jag va en 11,12 år kanske. Å då to' han å vira' en tråd om pekfingret på sej själv, å då vira han om bra, så då ble blosprängt i änden på fingret. Å sen to' han å stack hål där, å lät då droppa i en kaffekopp mä mjölk, som pojken sen skulle dricka upp. Å jag tänkte: "Dä däre å väl inte gott å dricka." Å jag vet inte

att han gjorde nånting mer än dä. Men så sa far te honom en gång:
"Du kunne lära me' den där konsten, Knut." För han hette Knut Ack-
mett, dä namnet fick han, när han skrevs in i Växjö. "Nehej", sa
han, "du har varit ute för lite." Si, di fick lov å va säkra på
att di slagit karl ihäl. Utan att di gjort dä, hjalp dä inte.

Men Anna-Stina, Krantz kärning, ho va snåler. "Jag betalar inget,
förrän jag ser, om dä hjälper", sa hon. "Ja-a, jag begär ingenting",
sa Ackenamé, "men di plär ge me' lite ändå. Men hjälper gör dä,
lika vört, jag ansvarar för att bena rakna på'n". Å dä gjorde di
också, för han ble grenadjär.

2848

LUNDSS UNIVERSITETTS
FOLKMINNESSAMM

J 2848

Te slöss å rivas va han alldeles utmärkter, Anders i Knag-gabo. Men en gång gjorde di ett spektakel, som va bå dumt å lett. Anders skulle va befälhavare förståss. Å så va där nära styckna te, som väl inte va likare. Dä va i Hjortsjö, dä skulle bli begravning på söndan. Men så på lördasnatten hade di gått å tatt å buret å liket å gömt'at. Å di hade gått så långt, att di gått förbi nära gårdar, å så hade di stoppat in liket under en loge. Å kan veta, di fick leta efter liket sen på söndan!

När släktingarna ätit å rotén kom å skulle äta, om dä va litet hus så bruka di göra så att släktinga åt först, så skulle släktingarna gå ut åt logen, där di hade ställt liket, å ta upp det te gården, å då sto' dä ju inte te å hitta det där. Ja, te dä som va dåligt i alla hänseenden, va han utmärkter, den där Anders.

Det gömda li-
ket.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

R. f.
2848

Uppteckningen rör

Förr hade de på många ställen stenar ve lagårdarna, som
de brukade prova sina krafter på. De kallade dem för kampaste-
nar å de' va bara de', att di hitta' på en sten, som va illa-
ker å flytta. Den va slätter på alla håll, så de' va svårt
å få tag i den. Sen va' de', när de va nära stycken ihop så
dära, då skulle de se vem som va kraftigast. Jag hade en sten
Jägareudden, som ingen kunde lytta. Ja, jag lytte honom lite'.
Men så vida visste jag om, va' krafter di hade, så di inte
rådde me' den stenen.

I Bunjarp hade de också en, men den va då inte nä' bemär-
kelig. I alla fall va de' på de' viset, att svärfar min va
hemma i Bunjarp å han va döer, å jag va därborga i Bunjarp.

Kampastenar.

2848

Å då va de' bara de', att jag skulle gå ner å bjuda dem på en kopp kaffe. Å då sto de ve kampastenen. Där va då en, som hette Anders Johan, som skulle va den starkaste i byn. Di hade fört ut, att han va så förskräckligt stark, å dé trodde han själv mä. "Nähej, vi går inte, förrän du går me' å lyttar på stenen", va de' då. Å de' var mest di ville't allihop. "Var ha ni stenen pelan^x, som ska lyttas", sa jag. "Här å han." Men jag har aldrig vatt fixen te lytta på nän sten å börja' gryckla me' dem. "Ja, de' ä väl skolebarn, som lytta på den stenen", sa jag å bara drev me dem. Jag lytte så lite' på'n å ville gå. "Ja, kära hjärtanes, de' ä väl inga lytt för en som ska va fullväxt", sa jag.

2848

Då tog Anders Johan å vände på den, så de' ble svårare å få tag i den å sa: "Lytt en nu då!" Då to jag en sten, som di skulle ha te lytta i ena näven, å la den ovanpå, å så lytte jag på den värsta sidan. "Jag har då aldrig vatt stärker", sa jag, "men de' här va ju ingenting vidare." "Vi ska gå etter ett rep", sa Johan, "så ska vi lytta i en hand." Så gick de efter ett rep å satte om stenen. "Ja, lytt honom" sa jag te Johan. Nej tack, att de' gick för honom. Han ryckte teö så han va mest upp från backen. "Ja, de' ä väl ingenting å lytta", sa jag. "Försök du", sa Johan. "Jag vet inte", sa jag, "jag har då aldrig lytt några stenar med rep." I alla fall så lytte jag den, jag to'n så dära å

vägde å sviktade på knät. "Men du får inte ta stöd på knät",
sa di te mej. "Ja, skit, de' ä väl inte tyngre, än de' kunde
gå för dej," sa jag, "men för att I ska slippa den här ste-
nen, går de' väl an å slänga den över gärdsgårn." Å de' gjor-
de jag mä, å han ble liggan^{es} i en grop, för där va sankt
så han sjönk ner, å di tö aldrig upp'en mer. Jag ä inte vida-
re glad att ljuga, så gärsgårn va ej så hög. De' låg en sten
intill, som jag klev upp på. Men i alla fall, di som skulle
va starka, sa ingenting. - Ja, jag har aldrig vatt annat än
medelmåttig, men för all! Å inte har jag velat berömt mej,
för vi ha inte mer än vi fått, de' ä alltihop.

2848

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L:a
2848

Ja, det hindrade inte, att di kunde förgöra
bössor förr. Hur di bar sej åt? Det ä inte gott å säga.
Men det gick inte å skjuta me dem.

Nägot som också var underligt, när
hageln blev kvar i bössan. Man kunde skjuta å de' small
lika vulet. De' ä väl knappt så en kan tro'et, krut å
stopparna för ut, men haglet blev där.

Botemedel, se även förra årets samling!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lia

Uppteckningen rör

Far fick inte bössan förgjord mer än en gång. De' va innan han gifte sej. Ingenjör Lagerbielke på Hjälmsänga, lantmätarn, satte honom: "Du ska gå te mej, Sjöstedt, på söndag, så ska vi försöka ta en hare." Nu då, i alla fall va här en soldat, som hette Torn, en rätt leer gubbe. Han ville ovillkorligt byta bössa med far då strax innan han skulle gå te lantmätarn. "Nej", sa far, "de' har vatt friherre Sparres bössa, så den byter jag inte bort." På bestämd dag gick far te ing. Lagerbjelke. Men de' gick inte alls att skjuta. De' va så illa teti't för far. Haren kom emot honom ett par, tre gånger, men bössan

Förgjord
bössa.

small inte. T.o.m. att ing. Lagerbjelke sa åt honom: "Du ska
väl ha din bössa i ordning." "Ja, de' plär jag ha", sa far,

"men vi få väl lov att vänta te en annan gång." Så gick de
hem efter den "jakten". Men när han kom hem, va de' far, som
skulle tvätta bössan. Det var i sept. å hade varit torrväder
i flera dagar. Men när han skulle kratsa upp stopparna, va
de så våta, att det dröp ner på golvet, å krutet va så vått,
att de' rann av det. Far tvättade i alla fall bössan, å jag
tror inte de' va annat än vatten han använde. Efter några da-
gar träffade far Torn å mente på, att det var han som för-
gjort bössan. "Jag har inte förgjort nån bössa", jämrade sej
Torn. "Ja, om de' inte varit på de' här stället (de hade träf-
fats vid kyrkan) så skulle jag allt satt dej tillräffa, din
oförskämde kanalje", sa far te honom. Å när han nästa gång
var ute å jagade me Lagerbjelke, sa han te honom: "Ja, nu
tror jag, att jag ska kunna få eld." Den gången tog han ock-
så ett par tre harar. Så att näst ä de' allt, di kan göra.
De' ä ju me djävulens tjänst, de' ä ju klart.

2848

LUND'S
FOLKMINNESARKIV
UNIVERSITET

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken:..... Berättat av:.....

Uppteckningsår:..... Född år: i:.....

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lia
B:d

Uppteckningen rör

Rymans morfar, som bodde i Skaftarp, hette Jöns men för det mesta ble de' i alla fall Jösse eller Skytta-Jösse, för han va en redig jägare. Han var en som trodde på natt-trokonst å de' va inte värt å ta i bössan när en mötte'n eller när en va hemma hos en. Bössorna hade han uppstoppade på ett skåp som sto mellan dörren å fönstret. Men hur tjyven de va så kunde di i alla fall förgöra bössan för honom. Det va en gång när han va ute å sköt orrar. Jösse sköt så hela kroen (krävan) flög ut, men fågeln dog inte. "Jaså, de ä den där Knallen i Bunjarp som vatt ute å förstört de för mej", tänkte han. Knallen va öknamn på en gubbe, som hette Anders å som

När Knallen
förgjorde bö-
san för
Skytta-Jösse.

(Skytta-Jösse
i Skaftarp)

också va skytt. Å di hade försökt' et för varandra (var riva-
ler i skytte). Men Jösse visste hur han skulle bära sej åt.
Han nappade upp en plugg, som han hade i fickan. Dè hade han
alltid me sej, när han gick ut å jaga. Pluggen slo han i
mynningen å i cylindern, som en satte knallhatten på, satte
han en nål å sen gick han hem å la upp bössan, där han plägade
ha na.. Men då fick Knallen så ont i magen. Di sa att han satt
ve spisen å när han skulle ge sej å ut va de mest som han
spillt drank efter sej. Han tänkte först inte skicka nå bud
te Jösse, men till sist blev han tvungen. Han kallade te sej
Anders Staffansson, enstor å stark men beskedlig å fattig
kär, å sa te hómen:"Vill du göra mej en tjänst å gå te Söra-
gården å ta dän pluggen, så ska du få ett halvspann korn?"
Jo de lovade Anners att göra. Han passade på å gick te Söragår-
den, när Jösse va ute vid uteägerna. Där va många ängar å
lador å nu på vintern brukade man ge sej å dit å köra hö.
Annars kom in så vackert te fruntimren. Jösse hade några

2848

döttrar, så han hade. "Var ä färbor Jöns i dag?" frågade han.

"Han är ute å kör hö", sade Lisbet, en av döttrarna. "Å han har sina gamla bösser kvar!" - "Ja den skiten finns här än", svarde Lisbet, för hon va utledsen på't hon mä, kan veta.

Anders sat^te ~~sej~~ på soffan å språkade. Å så to han ner bössan o to ut korken, men de va inte nimt, för den hade han satt i ordentligt. Sen blev Knallen bra i sin mage. Men härefter slapp di allt att gå å ta dän Jösses korkar. Över wgnen var som ett helt rum å där va lerat eller kalkat. Där hängde Jösse upp sina bösser. Å sen satte han dörr för å de' va ju ingen som kunde gå å öppna ett skåp i ett främmande hus, så de inte kunde.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2848

Landskap: Småland

Upptecknat av: Martin Gustafsson

Härad: Albo

Adress: Rödberg

Socken: Albolång

Berättat av

Uppteckningsår: 1930

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Öja

Uppteckningen rör

Far va en gång ute å sköttorrartillsammans med en annan karl. Han träffade då på en hare å ringade in den.

Å så sa han te den som var med honom: "Ska vi gå å skjuta harar?" Nej, han hade inte tid, å far va lika glad att få gå ensam, när han visste var haren fanns. Så gick han te stället å sköt på haren. Men, kanveta, haren rörde sig inte ur fläcken. "Ja, jag höll väl galet", tänkte far å gick bakom en bergklack å laddade om å sköt. Men haren satt likadan som förut. '"Jag begriper inte, va de' ä fatt", tänkte han, "jag frys väl, så att jag darrar på handen." Men han laddade för tredje gången å sköt. Då ryckte haren te lite grann, å far tänkte, att nu var han död, å gick fram med djärva

Den förtrollade haren.

2848

steg å skulle ta'n. Men då flög haren upp å iväg med ett skutt. Hårsuddarna dansade efter honom, så han var väl träffad lite i skinnet. Far gick hem; de' va på en lördag; men han va befängda ärger, för att han skjutit tre gånger å inte träffat. Efter några dagar mötte far Skytta-Jösse å sa te honom: "Du ska gå med mej åskjuta en hare, som jag inte kan skjuta." Jaha, han skulle gå med. Å på söndan kom Jösse, å di ut. Snart fick de håll på ett harslag. "Ja, denna är det", sa far, "han hade bra stora fötter. Gack uppåt le't vid Hultå passa där, för dit kommer haren ovillkorligen." "Nej, gå du själv", sa Jösse å gick åt väster neråt hagen å ringade in an annan hare. Far gick

2848

hos Jösse/
le'et, å rätt som de' va, small de' därnere, å haren kom
hoppande tetfar. Å far hade väl laddat å trodde att de'
va samma hare, som Jösse skjutit på å tänkte, att skot-
tet bara gått genom skinnet. I alla fall så sköt han, å
haren sprang en liten bit å to ett skutt över vägen.

Sen to hunden honom. Skytta-Jösse kom å frågade far:
"Var har du haren?" "Ja, var har du din pelan?" svarfar.
"Jag har min i väskan", svarade Jösse. Då kan veta, var
de' haren, som far skjutit på förut, men ej fått dö på,
som nu äntligen fått bita i gräset. Men då to Skytta-
Jösse bågge hararna te dej å gick hem me' dom, å skulle
sälja dem, å gjorde så mä, de' ä klart de'. När Jösse kom

hem, skar han å huvet, å så skulle han ta ut inälverna.

A då va tarmarna precis som ormsläe (de' ä en örmåsort för
sej själv. Di ä mest som ödler, bruna å blanka). Å så tog
han en näve granriskvistar å stoppa' in i stället. Men
kan veta näven svullna upp på Jösse. A de' va de' konsti-
gaste, för att han sköt, så inga skott träffade, va väl
inte så underligt. Å detta är en levande sanning. Jag
kommer i håg'et, som de' skett denna veckan. Jag va bara en
liten pärvel, så där en lo, 12 år. Men far va så ärger för
att han skjutit så befängda möet på haren, å han hade ju
varit skytt från de' han kunde knäppa byxerna. Så nô'et
konstigt va de' me' haren!

2848

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A:a

Landskap: *Upptecknat av:*

Härad: *Adress:*

Socken: *Berättat av:*

Uppteckningsår: *Född år* *i*

Uppteckningen rör

Här va en nere i Skaftarp, som hette Magnus, som gick årsgång. Julnatten gick han omkring bland gårdarna å då kunde han höra, där nån skulle dö. Han titta' aldrig i fenstren, för de' ogilla' han. "De' di säger di sett, de' ogilla jag", sa han, "men de' di hör!" Men när di ska gå redigt årsgång, får di nog se nåt också. Men Magnus bara hörde't. Han hörde, när di fäste locket, när di borrade hål i kistan å när di slog i pinnarna. Ibland kunde han också höra nåt. Å om han såg nåt bittida på kvällen, så betydde det, att det skulle inträffa bittida på året.

En gång va han nere i vårt å då fråga' mor honom: "Blir de' nå lik i år?" "Ja", sa han, "Joakim Andersson ska bli änke-

Årsgång.

Magnus i
Skaftarp.

man." "Ah, du ä då så dummer." sa mor. Å far ogilla de' bestämt.

"Han lever inte te göken gal, de' ansvarar jag för", sa Magnus,

"Jag kan inte säga, men möjligtvis, innan april går in, ä han
döer." Jaha, han dog i mars månad. - Den gången Magnus såg, att

Stina, så hetade Joakims hustru, skulle dö, va han tvungen att
titta i fönstret. De' va tättbyggt i Skaftarp på den tin. Går-

darna låg i hop i en hög. Då när Magnus gick ut på kvällen, va
de' också en skock pojkar ute å sprang mellan husen. Östanför

Joakims hus va de' ingen byggnad, å Magnus sprang dit, för han
ville inte läta se se'. Magnus ställde se' där intill väggen,

å då tittade han in i huset, å där satt Stina å läste. Så tog
hon in lite fisk å la i grytan, å sen satte hon ut "pottan" igen.

Å då, när hon hade satt se' igen, kom de' som ett vitt lakan å
höljde över henne, å då trodde Magnus, att de' va ett dödsbud.

Å de' va ganska tidigt på kvällen, så därför kunde han säga, att
hon skulle dö så tidigt på året. Å de' ä 77 år sen hon dog. De'
kommer jag så väl ihåg, för de' va samma år, som jag läste me'
fram.

2848

LUND
FOLKMINNESARKIV
LUND
UNIVERSITET

Landskap:..... *Upptecknat av:*.....

Härad:..... *Adress:*.....

Socken:..... *Berättat av:*.....

Uppteckningsår:..... *Född år* i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nia

Uppteckningen rör

När Kullagubbarna skulle gå te julottan å inte ble
tereds förrän då börja' dagas, ä också en historia! Då skulle
den ene gårdbon gå te den andre å fråga, om han va färdig.

Men kan veta, julen fick inte bäras ut, så då skulle man fäg-
nassförst. Man fick lov å spendera, som korpral Redlig sa. Så
ble dä en sup å två å flera, å där satt di, gubbarna. Ja, då
gick di andra, som skulle gå, å gubbarna skulle komma efter.

Ja, där satt di, tes dä ble fram mot dager, å då kom dä en gub-
be å titta i fenstret."Dä ä grenadjär Krantz, som ska gå te jul-
otta," mente di på."Då får vi lov å gå ut, så får vi sällskap."

Men så tyckte di, att di skulle ta en sup i rappet, innan di

När Kulla-gub-
barna skulle gå
till julottan.

gick ut. Jaha, då ble en sup, å flera mä. Å sen hade di kanske suttit ett par timmar, sen gubben vatt där, när di äntligen va färdiga te gå. Men då va då i alla fall i dagningen. "Ja, men har då inte börjat dagas", sa dene, "då ändå förärgerligt också." Å då schwor den andre på att: "Ja, har då börjat, så häl- ler då i." Så di trodde allt, att då va bra sent å gå. Å då va fem fjärdingsväg te kyrkan, å på den tin gick di alltid te kyr- kan, å tjänsten börja' kl. $\frac{1}{2}$ 5 på morron. Sen ändra prosten Bex- ell, så då ble kl. 5. Nu för tin ä då kl. 6. Så då va då inte värt att di ga' se' å sā där sent, å inte va di väl heller möet passliga te skicka' te kyrkan.

2848

LUNDs UNIVERSITETs
FOLKOMMUNIKATION

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

P:a

2848

Väderleksmärke

April våt,
majus kall,
fyller bondens lador all.

April snö
är så gott som fåragö.

9:e vekes snö
är så gott som fåragö.
(I maj infaller ungefär mitt i 10:e veke.)

Torbaggen, de' ä närapå att han spår torka.

Landskap: Småland

Härad: Albo

Socken: Nistälås

Uppteckningsår: 1930

Upptecknat av: Gustafsson

Adress: Platengatan 23, Linköping

Berättat av: T. G. Höglund

Född år 1841 i Rydaholm.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

P.C.

Uppteckningen rör

Ja, då ä då inte nå mä den. Di har bara kommit å prata om den. Jag tror då va Lotta, som börja' prata om den för nära år sen, 20 eller så. Di mena på, att då inte gick å hugga ner den eller ta nåt av den utan di ble sjuka. Docenten kom å fråga' me' för nära år sen, om jag visste om nän sän birk här i Sjuhult, å jag kom inte å tänka på den där björkabusken då. "Nehej", sa jag, "då ä inte nän här i Sjuhult!" "Ja, men Blomstrands pojkar vet om na", sa han. "Dä finns ingen här på Sjuhulta äger", sa jag. Spektorn va också mä. "Ska inte I veta om björkarna här i Sjuhult", sa han. "Jo, då vet jag", sa jag, "å då bättre än näen annan, men nän sådan vet jag inte om."

Sjuhults-
björken.

Å dä vet jag en som va å högg lieknaggar i na för många år sen,
å han ble dä varken sjuk eller nå annat, nej för hundan. Jag
undrar, om dä inte kom ut, när Johan, Ingrid-Kajsas kär, va å
högg lieknäggar i busken. Då sa di, att han ble lite sjuk å il-
lite dåset/
lamäende, men dä kunne han väl bli ändå. Å då börja di föra ut,
att man inte fick röra birken, för då ble man sjuk å kunde dö.
Men jag ä då inte rädd för å hugga ner birken, så gammal jag ä.

2848

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

P.d
2848

Här va en källa nere på Skaftarpa skogar . Di kalla'n
för Kålle källa. Ja, di berätta' inget vidare än att di off-
rade i na, nån slant så där. De' skulle va för nån sorts sjuk-
dom, men de' vet jag inte. De' va inget me' den. Di hade sin
sjukdom lika voret. Å ibland ble di friska ändå. Å hadde de då
varit vid källan å offrat, så fick offrandet skulden för att
de tillfrisknat.

Kålle källa.

Hig
B:e

Landskap:..... Upptecknat av:.....

Härad:..... Adress:.....

Socken: Jönköping Berättat av J. Jönköping

Uppteckningsår:..... Född år i

Uppteckningen rör

Dä va en gubbe, som hette Anders Assarsson, som brukta
gå omkring å göra lite tjänst, hugga ve' å lite va som helst.
Så va dä en gång, när han på på Jägareudden. Dä ä då gott å
väl 80 år sen, för jag va en 5,6 år gammal. Bland annat sto
han å högg ve. Å då va dä inget vidare än han to å högg
yxan i en klump å lytte opp den å skulle slå hammaren på yx-
an i huggkubben. Å som han dräper te, kommer kattungen å
hoppar upp på huggekubben, å han fick ju se kattungen, men
kunde inte hejda se', utan han dräper te, så kattungen dog
på fläcken. Å, gode förvar, han ble så oppi'at, så dä va inte
vetit.. Å så gav han mej en läggekniv för jag skulle ti'a,
för jag va den ende, som vatt där å sett dä, å Anders va

Rackaregöra.

rädd för att då skulle komma ut, att han hade ött en katt, kan
veta. Å jag låfte jag skulle tia, å märkvärdigt, jag te' mä.

Jag sa't då inte te nån på 10 år därefter! Å ja, di undrade
allt på, vart katten va kommen, där inne. "Ja", tänkte jag, "då
vet jag allt." Men jag sa ingenting. "Kanske han vatt ute, så
räven tatt'en", sa far.

Ja, då har fortlevat ända sen den Lutherska lä-
ran gick in, att di inte fick slakta hästar, hundar å katter.

Förut va då de bästa offer di kunde ge sina avgudar, å därför
fick di lutherska prästerna så fördöma di djuren, så di som
slakta dom ansågs som sämre männsiker. För då va rackararbete
redigt, kan veta, te slakta hundar, katter å hästar.

2848

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

U:z
S:c

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Här va en bonde i Östragårn i Skaftarp, som hette Nils Andersson, å han hade en ung å ovaner häst. Ella valdä en mycket bra häst. Å så hade di utäger Skaftarpabönderna ända upp i Ivars, å då kom han te dom, när di va där å slädde. Dä va väl åtminstone en 20 bönder, som hade ängar där. Jakob i Söragårn va där ute, när Nisse kom. Å di kom te dibbla, å då ble Jakob ärger. Jakob va en sän där, så han va lite drundristig förstås, dä va han. Å hur tjyven dä va, han to' lien å dängde te å dä träffade hästen, som råkade stå intill, i haserna, så dä högg å ena benet i leen ovanför hoven. Å hästen rådde inte mä å gå, utan han hoppade lite på tre ben, å dä fanns ingen hjälp å läka dä. Å Jakob han ble rädd, så han

När den första
hästen i min
hemtrakt slak-
tades utan
hjälp av rac-
kare.